

پیام روشن اظهارات اردوغان در اجلاس باصطلاح سران ترک / طرح ایران طمع‌ورزی‌های آنکارا و باکو را مهار کرد؟

دهمین نشست سران سازمان باصطلاح کشورهای ترک در آستانه قزاقستان، علاوه بر سکوت معنادار آنها در قبال تامین حدود هفتاد درصد از نفت مورد نیاز رژیم صهیونیستی از مبداء جمهوری آذربایجان و قزاقستان و از طریق بندر جیحان ترکیه که بمنزله خیانت آشکار به آرمان فلسطین و کمک به تداوم جنایات وحشیانه رژیم صهیونیستی برای نسل کشی در غزه است - از یک منظر دیگر نیز حائز توجه بود.

آران نیوز : گزارش و تحلیل

به گزارش خبرآنلاین ، احمد کاظمی پژوهشگر حوزه اورسیا در تحلیلی در پایگاه اینترنتی خود نوشت: اظهارات رجب طیب اردوغان رئیس جمهور ترکیه در اجلاس سران کشورهای باصطلاح ترک در آستانه قزاقستان مبنی بر تعهدات ایروان برای اتصال جمهوری آذربایجان به نخجوان، برای نیکول پاشینیان نخست وزیر ارمنستان یک پیام روشن داشت، و آن اینکه اشتباه احتمالی پاشینیان در واگذاری کریدور به باکو و آنکارا در پوشش هر عنوان فریبنده ای (از قبیل راه تزانزیتی و …)، زمینه ساز سومین پاکسازی قومی آرامنه این بار در ارمنستان در چشم انداز آینده تاریخی خواهد شد.

هرچند بعید می باشد ولی ممکن است آقای پاشینیان مطالعه ای درباره حوادث ۱۸۷۰ تا ۱۹۱۵ کشتار آرامنه در دوره عثمانی و ترکان جوان نداشته باشد؛ اما پاکسازی قومی در قراباغ در جریان جنگ سوم در ماه سپتامبر ۲۰۲۳ در جلوی چشمانش و حتی با نوعی همراهی دولت غربگرای وی صورت گرفت. پاکسازی که اطلاعات فعلی نشان می دهد که علاوه بر سازماندهی کشتار غیرنظامیان در جریان حمله یک روزه و انفجار سوال برانگیز در پمپ بنزین خانکندی، در سکوت محض خبری ، به بیش از پانصد ارمنی توسط ارتش باکو تجاوز و تعداد زیادی غیرنظامی در معرض شکنجه، قتل و ناپدیداری اجباری قرار گرفته اند.

واقعیت این است که پاشینیان امیدوار بود که با چشم پوشی از قراباغ، کریدور لاجین و انحلال ساختار جمهوری خودخوانده قراباغ ، زمینه را برای توقف زیاده خواهی های ژئوپلیتیکی باکو و آنکارا فراهم سازد. وی با همین هدف، ۲۶ اکتبر ۲۰۲۳ (۴ آبان ۱۴۰۲) طرح «تقاطع صلح» را در «مجمع راه ابریشم» در تفلیس ارایه کرد که بر مبنای احترام به تمامیت ارضی کشورها و تنوع خطوط مواصلاتی از جمهوری آذربایجان به نخجوان از طریق ارمنستان با تاکید بر حق حاکمیت و صلاحیت ایروان و خودداری از تمرکز مسیر به جنوب این کشور (سیونیک) بود؛ اما سخنان اردوغان در اجلاس آستانه در ۳ نوامبر ۲۰۲۳ (۱۲ آبان ۱۴۰۲) نشان داد که آنکارا و خاندان تحت الحمایه اش در باکو، به عنوان کارگزاران دالان تورانی ناتو، حسب رویکرد ابلاغی لندن، در عمل از کریدور جعلی زنگزور عقب نشینی نکرده اند، بلکه همچنان راهبرد «فریب عمیق» پاشینیان را دنبال می کنند. پیام اردوغان آنها از محل دهمین نشست سران باصطلاح کشورهای ترک که با شعار «عصر ترک» برگزار شد، باید برای دولت ایروان معنادار باشد. رئیس جمهور ترکیه در اجلاس آستانه، صحبت از (باصطلاح) تعهدات ارمنستان برای ارتباط خاک جمهوری آذربایجان با نخجوان کرد و افزود این «مسیر» ترکیه را به سرزمین های پدری در آسیای مرکزی وصل می کند و برای (باصطلاح) جهان ترک اهمیت دارد.

البته این اوج زیاده خواهی و اکستریمیزم سیاسی آنکارا و باکو است که پس از پاکسازی قومی قراباغ و از بین رفتن فلسفه کریدور لاجین و فروپاشی کامل توافقنامه ۲۰۲۰ مسکو ، همچنان صحبت از تعهدات کریدوری ارمنستان می کنند. با از بین رفتن توافقنامه ۲۰۲۰ و همچنین حذف منطق ادعایی و بی پایه باکو و آنکارا (کریدور در مقابل کریدور)، صحبت از تعهدات ارمنستان، حاکی از توقف ناپذیری امیال ژئوپلیتیکی باکو و آنکارا تا زمان تداوم رویکرد انفعالی و خوش باورانه دولت پاشینیان است. در واقع حرکت دولت ایروان در مدار امریکا و اتحادیه اروپا از یک سو، علاقمندی ویژه برای تخریب روابط با روسیه (حتی با در نظر داشت اشتباهات قفقازی مسکو)، و عدم درک عمیق از اهمیت حمایت های راهبردی تهران از استقلال و بقاء ارمنستان، همگی مشوق های آقای علی اف و اردوغان برای پیگیری توهم کریدور جعلی زنگزور با راهبرد فریب از طریق «شگرد اسب تروا» می باشد.

طبیعتاً درک این مساله نباید برای دولت پاشینیان دشوار باشد که پس از آنهمه عقب نشینی در قبال زیاده خواهی های باکو و آنکارا، دست ردّ آنها بر پیش نهاد «تقاطع صلح» آنهم در اجلاس باصطلاح سران ترک، و پیگیری کریدور در پوشش ادعایی «تعهدات ارمنستان»، و عناوین فریبنده ای که امروز یا فردا بتواند مبنای سیطره ارضی به جنوب ارمنستان باشد، یک پیام مشخص «تورانی» دارد.

پاشینیان اگر به خروج ارمنستان از انزوا و مشارکت منطقه ای علاقه دارد، راه بدون هزینه آن مشارکت جدی در کریدور شمال & جنوب و خلیج فارس & دریای سیاه و همچنین همراهی عملی با طرح «راه ارس» ایران و توقف ارسال پالس های اشتباه برای باکو و آنکاراست.

واقعیت این است که باکو و آنکارا پس از برگزاری موفق فرمت ۳+۳ در تهران و ابتکار ایرانی «راه ارس» مبنی بر تداوم و تقویت اتصال زمینی سی ساله خاک جمهوری آذربایجان به نخجوان از مسیر ایران، از منظر منطق ادعایی ترانزیتی، برای پیگیری کریدور جعلی زنگزور (دالان تورانی ناتو)، خلع سلاح شدند و بویژه پس از معادلات توفان الاقصی، بخوبی می دانند که هرگونه اقدام نظامی و تهدید برای اخذ امتیاز کریدور از خاک ارمنستان و نقض بیانیه فرمت ۳+۳، هزینه های فوق العاده برای آنها در قفقاز و منطقه ایجاد و دستاوردهای کنونی شان را هم به چالش خواهد کشید.

بنابراین باکو و آنکارا پس از ارایه شدن ابتکار راهبردی «راه ارس» سعی کردند رویه مخفی گذاشته خود در تحریک دولت پاشینیان را هم تشدید و هم آشکار نمایند و اینگونه القاء کنند که اگر ارمنستان زیر بار خواسته های آنها نرود از طرح های منطقه ای کنار خواهد ماند؟! در واقع آنها از این طریق تلاش می کنند که با وارد کردن ارمنستان به فرایند مهندسی شده باصطلاح تعامل در مدل مورد نظر باکو و آنکارا، و وعده هایی نظیر درآمدهای سرشار ترانزیتی، انتقال و دریافت انرژی و کاهش وابستگی ایروان به روسیه، اولاً: مانع پیگیری حقوقی پاکسازی قومی ارمنه در قراباغ و «حق بازگشت ارمنه بومی به قراباغ» که مورد حمایت پارلمان اروپا و بسیاری از کشورهاست، بشوند. یعنی مانع ایجاد پرونده دوم حقوقی و کیفری علیه جمهوری آذربایجان و ترکیه در کنار پرونده کشتار ۱۹۱۵ ارمنه توسط عثمانی شوند. دوم اینکه از این باصطلاح «طرح مشوق ها» به عنوان «اسب تروا» علیه ارمنستان در چشم انداز آینده استفاده کنند؛ یعنی حق استفاده از خاک ارمنستان برای اتصال جمهوری آذربایجان به نخجوان و اتصال ترکیه به باصطلاح جهان ترک را در چارچوب ادعای «حق ارتفاق» به دستمایه ای برای ادعاهای آتی ارضی، تجزیه ارمنستان از طریق پاکسازی قومی بویژه در جنوب این کشور تبدیل نمایند.

ایران با درک این فتنه پیچیده، در مقابل کریدور جعلی زنگزور، طرح راهبردی «راه ارس» را ارایه کرد که از یک سو سدّی در برابر امیال سیاسی، امنیتی و طمع ورزی های ارضی و تاریخی دولت های قوم محور باکو و آنکارا ایجاد می کند و سایه تهدیدات علیه بقاء ارمنستان در چشم انداز آینده را از بین می برد. از سوی دیگر، تهران با سرمایه گذاری در احداث و بازسازی راههای جنوب ارمنستان و اعطاء جایگاه به این کشور در کریدورهای شمال & جنوب و خلیج فارس & دریای سیاه، و اعتقاد به حق انتفاع ارمنستان از طرح ترانزیتی راه ارس و ابتکار «ایران راه»، می کوشد زمینه مشارکت فعال این کشور در طرح های منطقه ای را فراهم سازد.

از اینرو بنظر می رسد پس از پیام روشن اردوغان برای ایروان در اجلاس باصطلاح سران ترک، فرصتی برای تداوم اشتباهات آقای پاشینیان نیست؛ چرا که بهای تداوم اشتباه نه صرفاً بحث ادامه یا عدم ادامه حاکمیت وی (بدلیل عصبانیت مردم از عقب نشینی های مکرر دولت ایروان) بلکه موضوع بقاء ارمنستان و مشارکت ناخواسته در ریل گذاری مدعیان باصطلاح جهان ترک، برای وقوع سومین تراژدی تلخ تاریخی علیه ارمنه در چشم انداز آینده تاریخی می باشد.